

О. М. Ціборовський

Здоров'я

ЗДОРОВ'Я – стан, для якого характерні не лише відсутність хвороби або фізичних дефектів, а й повне фізичне, духовне та соціальне благополуччя. Розрізняють З. індивіда і населення. З. індивіда пов'язують з поняттям «норма», тобто станом організму, відхилення від якого можна вважати хворобою, патологією. Це поняття не має чітких меж, оскільки існують перехідні стани, при яких можлива дія хвороботвор. чинника, що ще не впливає на самопочуття людини та її працездатність. У зв'язку з цим виникли поняття суб'єктив. і об'єктив. З., коли, з одного боку, при поганому самопочутті відсутні об'єктивні дані, що підтверджують його, а з ін., такі дані мають місце, самопочуття ж при цьому залишається гарним. З останнім явищем пов'яз. поняття «практично здорова людина». Разом з тим відсутність об'єктив. проявів порушення З. також ще не свідчить про відсутність хворобливого стану, оскільки перенапруження захисно-приспосувал. механізмів під час дії на організм надзвичай. подразників може призвести до виникнення хвороби. Розлад адаптації організму до постій. змін умов довкілля є перехід. станом між З. і хворобою. Таким чином, З. індивіда є природ. станом організму, для якого характерні врівноваженість із середовищем і відсутність будь-яких виражених хворобливих змін. Його об'єктивно визначають на основі комплексу антропометрич., клін., фізіол. та біохім. показників з урахуванням статі й віку, а також умов довкілля. З. насел. (сан. стан насел., громад. З., сусп. З.) вивчає *медицина соціальна*. Його розглядають переважно як поняття статистичне, яке узагальнює дані про З. індивідів. Хоча З. сусп. не можна зводити до сукупності показників З. окремих людей, оскільки це характеристика однієї з найважливіших якостей суспільства загалом. Його визначають за комплексом мед.-статистич. (сан.-статистич.) показників: сан.-демогр. (народжуваності й плідності, смертності, зокрема дит., перинатал., материн., вікової тощо, природ. приросту насел., серед. очікуваної тривалості життя), захворюваності (первин., поширеності захворювань, вікової, профес., з тимчас. втратою працездатності, інвалідності тощо), фіз. розвитку. Для повної характеристики З. насел. використовують увесь комплекс зазначених показників, а також впроваджують комплексні показники (напр., втрачені роки здорового життя). Враховують їхню залежність від природ. та соц. чинників, які визначають матеріал. і культур. рівні, спосіб життя насел., умови колектив. життя (праця, відпочинок, навч., житло, харчування тощо). При дослідж. З. насел. використовують статистичні, клін., гігієн., соціол., антропометричні, психол. та ін. методи.

Бібліографічний опис:

Здоров'я / О. М. Ціборовський // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2010. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-16749>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).